

РОЛЬ ПАРАБАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

студентка групи Е-01 Омеляненко Ю.О.

В Україні банківська система вже сформована та досить ефективно функціонує. Вона представлена різними типами банків та має відносно повноцінне нормативно-правове забезпечення. Натомість, парабанківська система перебуває лише на етапі становлення та повинна подолати високий бар'єр недовіри з боку економічних суб'єктів.

Парабанківська система переважно функціонує у вузьких секторах ринку, де вимагаються спеціальні знання і прийоми (залучення заощаджень домогосподарств; фінансування інноваційної діяльності; страхування; мікрокредитування; забезпечення соціальних гарантій; довгострокове інвестування; розміщення цінних паперів промислових підприємств).

Парабанківська система (ПС) складається з спеціалізованих фінансово-кредитних установ (СФКУ) і поштово-ощадної системи (ПОС).

СФКУ характеризується тим, що їх діяльність спеціалізується на обслуговування певних типів клієнтів або певних сфер, що є надмірно ризикованим для банків. Поштово-кредитні установи акумулюють грошові кошти широких верств населення за допомогою своєї розгалуженої системи. Гроші надаються іншим фінансово-кредитним установам, центральним і місцевим органам виконавчої влади, фондам, спілкам. Такі установи – малоризикові, а відсоткові ставки за депозитними вкладками – низькі.

Основними видами парабанківських фінансово-кредитних установ є: інвестиційні компанії та фонди; лізингові та факторингові компанії; брокерські та дилерські фірми; страхові компанії; пенсійні фонди; фінансові компанії; ломбарди; кредитні товариства; трастові компанії тощо.

Парабанківські установи акумулюють кошти підприємств, установ, організацій та населення, зобов'язання яких не є платіжними засобами, а типові пасивні операції не містять депозитів до запитання юридичних і фізичних осіб, не є об'єктом кредитного регулювання і не впливають на пропозицію грошей. Зростанню впливу парабанківських установ сприяють зростання доходів населення, розвиток ринку цінних паперів, надання фізичним та юридичним особам специфічних послуг, які не можуть надавати банки, або є для них недостатньо привабливими.

Специфіка небанківських кредитно-фінансових установ полягає в тому, що вони здійснюють діяльність на фінансовому ринку та не випускають власних боргових зобов'язань. Усі зміни у вартості активів і пасивів розподіляються серед акціонерів, а єдиними емітованими парабанками цінними паперами — є інструменти власності. На відміну від них, усі банківські установи випускають власні боргові зобов'язання для додаткового залучення коштів. Оскільки мета парабанків полягає у збиранні

грошей і забезпеченні потреб клієнтів, вони не мають можливості покривати свої боргові зобов'язання інакше, ніж через додаткове залучення коштів акціонерів або отримання зовнішніх кредитів. Проте останнє є малоприйнятним, оскільки такий спосіб погіршує фінансовий стан.

Основні риси специфіки інституціональних інвесторів як фінансових організацій наведені в табл. 1.

Розвиток в Україні фінансового сектора загалом і сектора ПБФКУ зокрема гальмується слабкістю корпоративного управління. Відповідно до аналізу Світового економічного форуму, Україна за рейтингом корпоративного управління посіла 77 місце серед 102 країн світу. За оцінкою ефективності роботи керівників корпорацій Україна була 69 із 102 країн і останньою серед 102 країн за рівнем захисту інтересів дрібних акціонерів.

Таблиця 1 – Специфіка інституціональних інвесторів як фінансових організацій [3]

Інституціональний інвестор	Характер зобов'язань	Специфіка активів (А)	Характер розподілу інвестиційного портфеля (П) або довгострокових кредитів (ДК)	Особливості адміністративного механізму управління активами
Комерційні банки	Фіксований (депозити в національній валюті $СД_{\text{нац.в}}$ і в іноземній валюті $СД_{\text{ін.в}}$)	Позики	$ДК=1,004*СД_{\text{нац.в}}+0,761*СД_{\text{ін.в}}+19,179*КС-631,9$	Самостійне
	Фіксований	Фінансові інструменти	Експоненціальний	Самостійне
Страхові компанії	Нефіксований або фіксований	Фінансові інструменти короткострокового (КІ) або довгострокового характеру (Д) $A=0,424*ДІ+0,552*КІ+2,516*СР+3857,083$	Прямокутний $ПІ=0,58*A-2823,94$	Самостійне або через посередника
Пенсійні фонди	Нефіксований або фіксований	Фінансові інструменти	Розрахунок чистих активів	Через посередника
Інвестиційні фонди	Нефіксований	Фінансові інструменти	Розрахунок чистих активів	Через посередника

Для подальшого розвитку системи парабанківських посередників необхідно реформувати систему державного регулювання на фінансовому ринку шляхом можливого об'єднання Держфінпослуг та ДКЦПФР, удосконалити державний контроль за діяльністю парабанківських посередників на фінансовому ринку, розробити та впровадити систему ранньої діагностики банкрутства парабанківських посередників, впровадити механізми гарантування вкладів клієнтів посередників від можливого їх банкрутства (фонд гарантування вкладів), сприяти підвищенню довіри економічних суб'єктів до діяльності парабанківських установ.

Впровадження зазначених заходів та реформування фінансового ринку загалом та парабанківських посередників зокрема сприятиме якісному покращенню діяльності даних установ та підвищить рівень довіри до них фізичних та юридичних осіб.

1. Дубина М.В. Стан та перспективи розвитку системи парабанківських посередників / М.В. Дубина // Науковий Вісник: фінанси, банки, інвестиції. – Сімферополь: Національна академія природокористування та курортного будівництва, 2010. – № 3(8). – С. 52-57.

2. Коломієць В.В. Економіка і держава [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookdn.com/book_366.html

3. Косова Т.Д. Інституціональна модель фінансування інвестиційного процесу: Автореф. дис... д-ра екон. наук / Т.Д. Косова; Ін-т економіки пром-сті НАН України. – Донецьк, 2006. – 30 с.

4. Лондар С.Л. Фінанси / С.Л. Лондар, О.В. Тимошенко. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 384 с.

5. Рожко О. Розвиток інститутів парабанківської системи України: проблеми та перспективи / О. Рожко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка, «Економіка». – 2009. – №101. – С. 35-37

Науковий керівник: асист. Омеляненко В.А.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 318-320.